

# Motion till riksdagen

1988/89: So237

av Ingrid Ronne-Björkqvist (fp)

Fortsatt socialarbetarverksamhet i Köpenhamn

---

Sedan 1971 finns två svenska socialarbetare placerade i Köpenhamn. De är organisatoriskt knutna till socialstyrelsen. Också Finland och Norge har på liknande sätt socialarbetare i Köpenhamn.

Enligt den nordiska socialkonventionen skall nordiska medborgare ha rätt till fullständig social trygghet var de än befinner sig i Norden. Efter krav från myndigheter i Danmark och Sydsverige tillkom verksamheten med nordiska socialarbetare i Köpenhamn som ett komplement till den nordiska konventionens bestämmelser. Länderna var eniga om att Köpenhamns läge och dragningskraft på framför allt ungdomar med missbruksproblem motiverade denna åtgärd.

De svenska socialarbetarna har kontakt med drygt 500 svenska klienter per år. 1988 var drygt 60% under 25 år. Flertalet har allvarliga missbruksproblem. Antalet personer med allvarliga psykiska störningar har ökat och klienterna har generellt en mer belastad bakgrund än tidigare. De flesta kommer från mellansverige (77%). En mindre andel kommer från södra eller norra Sverige (17 resp. 6%).

Sedan 70-talet har det diskuterats om verksamheten skall ligga kvar under socialstyrelsen och andra huvudmän har övervägts. Man har kommit fram till att socialstyrelsen är det bästa alternativet, eftersom verksamheten är en riksangelägenhet och anknytning till socialtjänsten erfordras.

Socialdepartementet offentliggjorde i december 1988 en rapport med förslag till förändringar i socialstyrelsens uppgifter och organisation. Av rapporten framgår att en översyn av de nordiska socialarbetarnas verksamhet pågår efter beslut av nordiska kontaktmannaorganet för narkotikafrågor. Det antyds i rapporten att översynen kan leda till att Sverige inte längre kommer att ha socialarbetare placerade i Köpenhamn. "Om översynen visar att Sverige även i fortsättningen bör ha ansvar för verksamheten så är det vår bestämda uppfattning, att socialstyrelsen inte bör vara huvudman för denna", står det. Man hänvisar vidare till den nordiska socialkonventionen och att det skulle vara danska socialmyndigheters uppgift att ta ansvar för de klienter, som de svenska socialarbetarna har kontakt med. Man förbiser därvid att huvuddelen av klienterna (ca 90%) inte tillhör den grupp, som åsyftas i konventionens regler om social trygghet. De omfattas i stället av den danska utlänningslagstiftningen. Av den framgår att utlännningar, inkl. svenskar, inte har rätt att vistas i Danmark om de

- a. är medellösa vid ankomsten eller inte planerat hur de skall få pengar till sin försörjning.
- b. intager "euforiserande stoffer".
- c. är störande för lag och ordning (t. ex. tiggeri, fylleri, sover i trappuppgångar m. m.).
- d. begår brott.
- e. redan tidigare är utvisade från Danmark.

Samtliga punkter leder till avvisning vid gränsen eller utvisning. Person, som faller under någon av punkterna, hänvisas till polisen för hemsändning och inte till danska socialmyndigheter.

När svenska socialarbetare placerades i Köpenhamn skedde detta bl. a. på grund av att dansk polis påtalat det meningslösa i att utvisa ungdomar, som ett par dagar senare återfanns i samma misär i Köpenhamns missbrukarkvarter. Idag håller svenska socialarbetare kontakt med den unge, söker motivera vederbörande att åka hem och arbetar samtidigt med att initiera ett skydds nät, som förhindrar att klienten omedelbart återvänder. Man tar t. ex. kontakt med skola, föräldrar, fosterhem eller olika typer av behandlingsalternativ så att man är beredd att ta emot den unge på bästa sätt och få honom eller henne att stanna i Sverige.

De svenska socialarbetarna i Köpenhamn har under årens lopp gjort en ovärderlig insats i sin uppsökande verksamhet bland svenska ungdomar på väg att bli socialt utslagna på grund av missbruk, kriminalitet, prostitution eller psykisk sjukdom. De kan klienternas modersmål, känner till vilka förutsättningar som finns till hjälp och stöd på olika håll i Sverige och kan uppehålla en meningsfull kontakt med klienterna medan hemkomsten förbereds. Signaler om att verksamheten eventuellt skall upphöra är därför mycket oroande, speciellt som klientelet är mer belastat än tidigare och hjälpbehovet därför större än någonsin. I en tid då vi i Sverige vill satsa på en offensiv narkomanvård vore det märkligt att lägga ner den enda spjutspets vi har mot drogernas och HIV-smittans centrum i Norden, Köpenhamn.

Det är också svårt att finna självklara motiv för utredarnas "bestämda uppfattning" att socialstyrelsen inte bör vara huvudman för verksamheten. Det är visserligen riktigt att socialstyrelsen inte skall syssla med direkt klientarbete inom landets gränser. Men här gäller det en verksamhet, som har hela landet som upptagningsområde och som är beroende av anknytning till socialtjänsten i hemlandet. Verksamheten är så pass "udda" att det inte finns någon självklar organisatorisk modell. Bland de okonventionella lösningar som är möjliga har man tidigare gjort bedömningen att socialstyrelsen är bäst lämpad som huvudman.

Sammanfattningsvis bör Sverige även i fortsättningen ha svenska socialarbetare placerade i Köpenhamn. Eftersom verksamheten är en riksangelägenhet, som måste ha anknytning till socialtjänsten, bör socialstyrelsen vara huvudman. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

## Hemställan

Mot. 1988/89

So237

Mot bakgrund av det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om svenska socialarbetare i Köpenhamn.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att socialstyrelsen bör kvarstå som huvudman för verksamheten.

Stockholm den 23 januari 1989

*Ingrid Ronne-Björkqvist (Jp)*